

## Kulturutskottet

### Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningspelssystem

#### Till förvaltningsutskottet

## INLEDNING

### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningspelssystem (RP 16/2025 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- ledande expert Sini Lahdenperä, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Jukka Tukia, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Hannu Tolonen, undervisnings- och kulturministeriet
- vice verkställande direktör Velipekka Nummikoski, Veikkaus Ab
- direktör Riikka Tähtivuori, Medieförbundet rf.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Allmänt*

Avsikten med propositionen är att genomföra en reform av penningspelssystemet enligt regeringsprogrammet, genom vilken penningspelsmarknaden delvis öppnas för konkurrens. Syftet med reformen är att i enlighet med regeringsprogrammet förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel samt att förbättra kanaliseringen av efterfrågan till det lagstadgade och övervakade penningspelssystemet. Kulturutskottet har granskat propositionen i synnerhet med avseende på sitt eget ansvarsområde.

Propositionens mål är att bygga upp ett fungerande penningspelssystem i ett läge där det nuvarande lagstadgade systemet med ensamrätt och systemets syfte riskerar mista sin betydelse till följd av spelandet utanför systemet och det kraftigt ökande penningspelandet på nätet. Penningspelandet har i allt högre grad övergått till digitala kanaler där Veikkaus Ab konkurrerar om den finska marknaden med utländska spelbolag som tills vidare är olovliga. Enligt ett sakkun-

## Utlåtande KuUU 3/2025 rd

nigyttrande uppgick Finlands digitala penningspelsmarknad 2024 till cirka 1 130 miljoner euro, varav Veikkaus andel var cirka hälften. Penningspel som tillhandahålls för att spelas i Finland på basis av en licens som beviljats i Finland kommer att omfattas av lotteriskattelagen.

Reformen har konsekvenser bland annat för penningspelsbolagen, leverantörerna av spelprogram, penningspelarna, statsfinanserna, tillsynsmyndigheten, skadeverkningarna av penningspel och uppföljningen och förebyggandet av dem, medierna och evenemangsindustrin samt idrottssektorn. Propositionen bedöms öka skadeverkningarna av penningspel som drabbar särskilt unga vuxna. Å andra sidan är metoderna att ingripa i utbudet av penningspel utanför det nuvarande systemet, det vill säga det oreglerade utbudet av penningspel, små. Reformen gör det möjligt att utsträcka regleringen till största delen av penningspelandet och påverka bekämpningen av skadeverkningarna inom en större del av penningspelandet än nu.

Propositionen har också som mål att lösa de nuvarande utmaningarna så att de begränsande bestämmelserna för att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel är i jämvikt med element som stöder kanaliseringens förmåga och gör penningspelssystemet attraktivt. Då ökar den reglerade marknadens relativa andel betydligt jämfört med nuläget och den nuvarande efterfrågan på penningspel kan styras till det reglerade och övervakade utbudet. I ett sakkunnigyttrande framförs dock att den föreslagna lagstiftningen inte innehåller effektiva instrument för att begränsa spelutbudet och marknadsföringen utanför systemet och att förslagen till bestämmelser om betalningsspärrar och blockering av nättrafik har strukits ur propositionen efter remissbehandlingen. Kulturutskottet anser i likhet med sakkunnigyttrandet och propositionen att man i fortsättningen bör följa upp hur den nya spelmarknaden fungerar, och att det i samband med det också finns skäl att bedöma om det finns behov av bestämmelser om betalningsspärrar och blockering av nättrafik.

### ***Barn och unga***

Enligt regeringsprogrammet ska reformen av penningspelssystemet genomföras så att marknadsföringen inte främjar skadligt spelande och så att marknadsföringen av penningspel inte riktar sig direkt till minderåriga. Kulturutskottet anser det vara ytterst viktigt att det i 53 § i penningspelslagen föreslås ett förbud mot marknadsföring till minderåriga och personer i en utsatt ställning och att 56 § om sponsring innehåller förbud som gäller personer under 18 år. Begränsningar av sponsring som gäller minderåriga är inte något nytt, och enligt ett sakkunnigyttrande har idrottsföreningarna och grenförbunden följt de nuvarande begränsningarna exemplariskt, så de begränsningar som föreslås i penningspelslagen bedöms till denna del inte medföra problem.

I det nya penningspelssystemet tillåts omfattande marknadsföring av penningspel och penningspelsbolag i olika marknadsföringskanaler. Enligt 51 § i den föreslagna penningspelslagen ska marknadsföringen vara återhållsam och ansvarsfull i fråga om dess innehåll, omfattning, synlighet och frekvens. Kulturutskottet konstaterar att det faktum att bestämmelsen lämnar rum för tolkning kan medföra problem i tillämpningspraxisen hos nya licenshavare. Det är också klart att marknadsföringens synlighet kommer att öka betydligt i och med reformen och att också barn och unga i allt högre grad kommer att utsättas för marknadsföringen.

## Utlåtande KuUU 3/2025 rd

Som det konstateras i ett sakkunnigyttrande finns det skäl att i fråga om marknadsföringen beakta förändringarna i de ungas medieanvändning. De traditionella mediernas, såsom linjär tv, radio och tidningar, betydelse för unga har minskat och på motsvarande sätt har den tid som tillbringas med strömningstjänster, videodelningsplattformar och sociala medier ökat. Vid bedömningen av hur begränsningarna som baserar sig på klockslag fungerar ska det beaktas att 15—24-åringarna är mest av alla åldersgrupper vid bildskärmar på natten.

Enligt propositionen är unga vuxna i åldern 18—24 år mer utsatta än andra åldersgrupper för de ekonomiska, sociala och hälsomässiga skadeverkningarna av penningspel. I propositionen föreslås det inga begränsningar för de yngsta spelarna av de belopp som satsas eller förloras på penningspel, och det föreslås inte heller att gemensamma konsumtionsgränser ska införas. För licenshavarna föreslås dock i 34 § i penningspelslagen en omsorgsplikt som innebär att de till exempel ska vidta åtgärder för att bekämpa överdrivet spelande. Enligt förslaget ska innehavare av ensamrättslicens och innehavare av penningspelslicens säkerställa att spelandet är förenligt med sociala och hälsomässiga aspekter för att kunna skydda spelare mot överdrivet spelande och hjälpa dem att minska sitt spelande när det är motiverat. Omsorgsplikten omfattar bekämpning av överdrivet spelande genom kontinuerlig uppföljning och bedömning av spelbeteendet. I ett sakkunnigyttrande konstateras det att kriterierna för omsorgsplikten i lagen bör preciseras för att kraven ska vara tydliga för både operatörerna och tillsynsmyndigheten.

Licenshavarna ska vid behov begränsa spelandet kvantitativt och tidsmässigt. Dessutom är licenshavarna skyldiga att erbjuda spelarna en möjlighet att själv ställa in sådana begränsningar. Licenshavarna kan i sina åtgärder ta särskild hänsyn till unga vuxna och till exempel införa särskilda begränsningar för dem. Enligt propositionen har tillräckligt låga insättnings- eller förlustgränser visat sig minska penningspelandet bland unga vuxna. Kulturutskottet anser att reformens konsekvenser för barn och unga bör bedömas noggrant. Utskottet anser att en höjning av åldersgränsen för penningspel också kunde övervägas.

### *Sponsring*

I 56 § i den nya penningspelslagen föreslås bestämmelser om sponsring. Med sponsring avses enligt lagförslaget finansiering eller annat ekonomiskt stöd som den som anordnar penningspel erbjuder en organisation, ett evenemang, ett lag eller en enskild person och vars syfte är att främja försäljningen av eller kännedomen om de tjänster som tillhandahålls av den som anordnar penningspel.

Den gällande lotterilagen innehåller ingen särskild bestämmelse om sponsring, utan sponsring har varit en marknadsföringsform som är tillåten för Veikkaus Ab inom ramen för de begränsningar för marknadsföring som föreskrivs i lagen. Enligt ett sakkunnigyttrande uppgick det totala beloppet av idrottssponsring i Finland 2024 enligt Sponsor Insight till cirka 190 miljoner euro per år. I Sverige har beloppet av idrottssponsring varit cirka fyra gånger större än i Finland, dvs. 750 miljoner euro, och i Danmark dubbelt större, dvs. cirka 400 miljoner euro.

Penningspelsbolagens idrottssponsring beräknas enligt propositionen öka betydligt åren efter att den aktuella reformen trätt i kraft, varefter ökningen av sponsringsinkomsterna beräknas jämnas ut sig. I propositionen konstateras det också att det är svårt att på förhand bedöma hur mycket ny fi-

## Utlåtande KuUU 3/2025 rd

nansiering för idrotten reformen tillför genom marknadsföring och sponsring. I propositionen bedöms det dock att reformen kan ha betydande konsekvenser för vissa idrottsaktörers ekonomiska ställning. De sakkunniga lyfte inte fram kulturaktörer som föremål för sponsring.

Penningspelslagens bestämmelser om sponsring möjliggör till exempel kommersiella samarbeten mellan penningsspelbolag och enskilda idrottare, grenförbund och föreningar samt huvudsponsring av föreningar och idrottsarenor. Bestämmelserna i penningsspelagen medger också nya möjligheter att finansiera elitidrott. Enligt utredning till kulturutskottet har idrottsaktörerna under beredningen av propositionen fört livlig diskussion i synnerhet om riktlinjerna för marknadsföring och sponsring av idrott. I ett sakkunnigyttrande konstateras det att många aktörer ser överoptimistiska möjligheter att få tilläggsfinansiering när penningsspelverksamheten frigörs och att sponsring kommer att koncentreras. De sakkunniga har bedömt att landslagen och ligorna för de mest synliga laggrenarna, enskilda idrottare och eventuellt enskilda internationellt synliga föreningar kommer att få merparten av penningsspelbolagens idrottssponsring. Det konstateras också i propositionen att sponsringsintäkterna sannolikt inte kommer att fördelas jämnt mellan olika idrottsgrenar, utan utifrån internationella exempel gör man bedömningen att de kommer att koncentreras till vissa nationellt och internationellt betydelsefulla grenar och till de mest framgångsrika lagen och idrottarna.

Kulturutskottet konstaterar att sponsring grundar sig på bolagens företagsekonomiska grunder, och sponsorfinansieringen kommer inte att ersätta den offentliga sektorns satsningar på idrottsväsendet och främjandet av idrott och kultur. Utskottet anser dock att det är viktigt att följa upp och utvärdera vilka konsekvenser den nya lagstiftningen om penningsspel har för beloppet av sport- och kultursponsring och hur den riktas efter att reformen trätt i kraft.

### ***Bekämpning av tävlingsmanipulation***

Europarådets konvention om manipulation av resultat inom idrott (Macolinkonventionen) syftar till att bekämpa manipulation av idrottstävlingar genom att införa mekanismer för förebyggande och igenkännande samt i synnerhet brottspåföljder. Dessutom främjar konventionen nationellt och internationellt samarbete mellan myndigheter, idrottsorganisationer och anordnare av vadslagning om idrott. I ett sakkunnigyttrande konstateras det att det vid beredningen av den aktuella propositionen av tidsskäl inte var möjligt att närmare utreda om man behöver kriminalisera idrottsbedrägeri eller andra gärningar som uttryckligen gäller tävlingsmanipulation eller om man behöver vidta andra åtgärder mot tävlingsmanipulation. Kulturutskottet välkomnar att undervisnings- och kulturministeriet har inlett förberedelser för ratificering av konventionen. Det är viktigt att överväga kriminaliseringen av idrottsbedrägerier och andra gärningar som gäller tävlingsmanipulation samt andra åtgärder mot tävlingsmanipulation senast i samband med ratificeringen av konventionen.

## **FÖRSLAG TILL BESLUT**

Kulturutskottet föreslår

*att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.*

## Utlåtande KuUU 3/2025 rd

Helsingfors 25.4.2025

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Ari Koponen saf  
medlem Maaret Castrén saml  
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd  
medlem Pia Hiltunen sd  
medlem Inka Hopsu gröna  
medlem Hanna Kosonen cent  
medlem Milla Lahdenperä saml  
medlem Mia Laiho saml  
medlem Pia Lohikoski vänst  
medlem Mikko Ollikainen sv  
medlem Sara Seppänen saf  
medlem Markku Siponen cent  
medlem Jaana Strandman saf  
ersättare Ritva Elomaa saf.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.